

Hyväksytty Akavan hallituksessa 17.8.2021

Akavan budjettiriihikannanotto

Vahva julkinen talous on hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Jotta julkisen talouden kestävyys turvataan tuleviksi vuosikymmeniksi, tulee maan hallituksen linjaamaa kestävyystiekarttaa vahvistaa konkreettisilla päätöksillä. Niillä velkaantumiskehitystä voidaan taittaa jo keskipitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää erityisesti työllisyyttä parantavien rakenteellisten uudistusten käynnistämistä sekä tuottavuuskasvun edellytysten parantamista.

Kasvu- ja veropolitiikka

Käynnistetään valmistelu yli vaalikauden kestävästä verotuksen kokonaisuudistuksesta, jolla kevennetään työn verotusta ja siirretään painopistettä kulutuksen ja haitan verottamiseen. Talouskasvua tuetaan vahvistamalla ostovoimaa ja yksityistä kulutus- ja investointikysyntää, joten budjettiriihen valtiontaloutta vahvistavien veroratkaisujen ei tule kohdentua ansiotulojen verotukseen.

Ulotetaan kehysriihessä päätetty kokeilu kotitalousvähennyksen laajenuksesta koskemaan myös muita kuin kotitalous- ja hoivapalveluja.

Luovutaan maakuntaveron käyttöönosta. Kolmannen verotason luominen olisi suuri uhka, että tuloverotus kiristyisi. Maakuntaveron johtaisi myös palvelujen ja alueiden eriytymiseen.

Suomen tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Kehysriihen linjauksen perusteella parlamentaarinen TKI-työryhmä on selvittämässä kuluvan vuoden loppuun mennessä keinoja, joilla sitoudutaan pitkäjänteiseen t&k-rahoituksen kasvattamiseen. Jotta tavoitteeseen pääseminen turvataan, tulee budjettiriihessä tehdä päätös vuonna 2022 tarvittavasta julkisesta lisärahoituksesta. Sen tarve on noin 200 miljoonaa euroa.

Yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa tulee kannustaa myös muilla tavoin. Verotuksessa paras keino on TKI-toimintaa tukevan pysyvän verovähennyksen käyttöönotto.

Käynnistetään yritystukijärjestelmän uudistaminen niin, että tuilla edistetään erityisesti yrityskannan uudistumista, uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä hiilineutraalisuutta.

Osaaminen ja koulutus

Tehdään Suomesta jatkuvan oppimisen edelläkävijämaa. Toteutetaan jatkuvan oppimisen uudistusta niin, että se mahdollistaa työikäisten osaamistason nostamisen koulutustaustasta ja työmarkkina-asemasta riippumatta. Luodaan urakatsaukset (työelämätaitojen tarkistusjaksot työuran keskivaiheille), otetaan käyttöön osaamisetelijärjestelmä sekä toteutetaan työnantajan toteuttaman koulutuksen verovapaus 1500 euroon.

Lisätään korkeakoulujen perusrahoitusta.

Budjetin valmistelun yhteydessä on jo aiemmin linjattu sopeutustoimista, jotka yhdistettynä heikentyneisiin rahapeliuottoihin kohdentuisivat kipeästi erityisesti tieteen ja tutkimuksen rahoitukseen. Kehysriihessä tehdystä päätöksestä leikata tieteen ja tutkimuksen rahoitusta tulee luopua. Tämän lisäksi valtiovarainministeriön budjettiehdotuksessa tehty 40 miljoonan euron leikkaus vähentäisi Suomen Akatemian kautta ohjattavaa tutkimusrahoitusta. TKI-panostusten neljän prosentin bruttokansantuoteosuus jäisi näillä päätöksillä yhä kauemmaksi. Myös tämä päätös tulee budjettiriihessä kumota.

Työllisyyspolitiikka

Nostetaan työllisyysastetavoite pidemmällä aikavälillä 78 prosenttiin, ja muutetaan aiempi 75 prosentin maali välitavoitteeksi. Tehdään kehysriihessä sovitun mukaisesti konkreettisia päätöksiä työllisyystoimista, joilla julkista taloutta vahvistetaan 110 miljoonalla eurolla.

Kehitetään työttömyysturvajärjestelmää työllisyyttä ja kannustavuutta edistävällä tavalla. Muutetaan työttömyysturvan työssäoloehto ansioperusteiseksi, jolloin työttömyysetuuden saamisen ehtona on tehtyjen työtuntien sijaan työtulot (euroistaminen). Päätetään yhdistelmävakuutuksen käyttöön otosta.

TE-palvelujen järjestämisvastuun siirtämistä kuntiin valmistellaan. Turvataan korkeakoulutettujen yksilöllisten palveluiden saatavuus (myös ostopalveluina yrityksiltä).

Otetaan huomioon työvoimapalveluja koskevassa uudistuksessa myös korkeakoulutettujen tarvitsemien yksilöllisten palveluiden hankkiminen.

Kohdennetaan uusia työllisyyspanostuksia erityisesti perusasteen koulutuksen varassa oleville. Yhtenä keinona on kolmivuotisen toimintaohjelman käynnistäminen.

Työelämä

Käynnistetään sovittelujärjestelmän uudistaminen vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön tarpeita sekä turvaamaan työmarkkinoiden toiminta ja vakaus sekä sopimusjärjestelmän toimivuus. Lisätään sovittelutoimiston resursseja ja sovittelijoiden määrää. Uudistetaan työriitalaki.

Toteutetaan yhteistoimintalain kokonaisuudistus, jonka osana hallintoedustusta koskevaa soveltamisalarajaa lasketaan 50 henkilöön.

Uudistetaan puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta annettua lakia siten, että puolustusvoimien henkilöstölle turvataan asianmukaisella sääntelyllä riittävä lepo ja jaksaminen.

Toteutetaan perhevapaaudistus ja käynnistetään jatkovalmistelu uudistamalla lasten hoitotukijärjestelmä, erityisesti kotihoidon tuki. Tarkastellaan uudistusta yhdessä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa.

Toteutetaan palkka-avoimuuden lisääminen lainsäädännössä hallitusohjelman mukaisesti.

Ehkäistään raskaussyrjintää. Täsmennetään lainsäädäntöä niin, että raskaus ja perhevapaan käyttö eivät saa vaikuttaa määräaikaisen työsuhteen jatkumiseen. Selvitetään perhevapailta palaavien työsuhteturvan parantamista ja ryhdytään selvityksen tulosten perusteella tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimiin.

Lisätään yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksessa muun muassa yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa sekä varmistetaan valvontaviranomaisten riittävät voimavarat.

Kehitetään yrittäjän eläkelakia siten, että alivakuuttamiseen ja työtulon määrittelyyn liittyvät ongelmat korjataan lainsäädäntöä täsmentämällä. Selvitetään myös rahastoinnin mahdollisuuksia.

Työ- ja osaamisperustainen maahanmuutto

Varmistetaan työ- ja opiskeluperäisen maahanmuuton tiekartan toteuttaminen ja huolehditaan sen riittävästä rahoituksesta.

Varmistetaan, että jo päätetyt toimet työ- ja oleskelulupien sujuvoittamiseksi etenevät päätetyssä aikataulussa.

Myönnetään kaikille Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille automaattisesti pysyvä oleskelulupa, ei vain määräajaksi.

Lisätään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää tuntuvasti. Ulotetaan maahantulon pikakaista myös korkeakouluopiskelijoihin.

Vahvistetaan Maahanmuuttoviraston henkilöresursseja lupaprosessien nopeuttamiseksi sekä työsuojeluviranomaisten mahdollisuuksia työvoiman väärinkäyttöihin puuttumiseksi.

Turvallinen yhteiskunta

Vahvistetaan oikeusvaltiokehitystä Suomessa.

Parannetaan sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden toimijoiden edellytyksiä ja resursseja. Sisäisen turvallisuuden osalta luovutaan kehysriihessä tehdyistä leikkauksista. Turvataan sisäisen turvallisuuden rahoitus pidemmällä aikavälillä hallituskausien yli sisäisen turvallisuuden selonteossa esitetyillä voimavaratarpeilla.

Toteutetaan maalittamisen kriminalisointia koskeva lainsäädäntömuutos, jossa rikoslain maalittamiseen liittyvät teonkuvaukset kootaan yhteen ja säädetään niihin perustuen maalittamisen kriminalisointia koskeva säännös. Lisäksi viranomaistoiminta turvataan erikseen rikoslaissa.